

N:o 53.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående tillstånd för Ystad—Eslöfs jernvägsaktiebolag att till riksgäldskontoret inbetala oguldna återstoden af ett bolaget beviljad lån; gifven Stockholms slott den 10 mars 1892.

Under återopande af bifogade utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva, att Ystad—Eslöfs jernvägsaktiebolag må under år 1892 å tid, som fullmäktige i riksgäldskontoret ega bestämma, till riksgäldskontoret inbetala oguldna återstoden af det bolaget jemlikt Rikets Ständers beslut år 1863 beviljade lån jemte ränta, under vilkor att bolaget inom tid, som jemväl af fullmäktige bestämmes, för fullmäktige tillkännagifver sin afsigt att begagna sig af det lemnade medgifvandet.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.*V. L. Groll.*

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 10 mars
1892.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: herr friherre VON OTTER,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD och
GILLJAM.

Departementschefen statsrådet Groll anförde derefter:

Uti underdånig skrifvelse den 7 september 1863 anmälde Rikets Ständer att för byggandet af jernväg från trakten af Eslöfs station å södra stambanan till Ystad Rikets Ständer beviljat det för denna jernvägs anläggande redan då bildade bolag ett mot två tredjedelar af den till 3,682,000 riksdaler beräknade kostnaden ungefärligen svarande lån å 2,450,000 riksdaler att från riksgäldskontoret utgå, hvilket lån finge räntefritt innehafvas under tre år från den dag, hvar och en särskild

del deraf blifvit lyftad, hvarefter å lånebeloppet, i den mån lyftning egt rum, skulle inom hvarje kalenderårs slut inbetalas fem procent efter år räknadt, hvaraf skulle, för hvad af lånet dessförinnan icke godtgjorts, beräknas fyra procent årlig ränta, och återstoden utgöra kapitalafbetalning. Genom nådigt bref den 11 september 1863 godkände Kongl. Maj:t de af Rikets Ständer i afseende å detta låneunderstöds utbekommande och användande samt dermed förenade villkor, åligganden och rättigheter meddelade beslut och stadganden.

Sedan Ystad—Eslöfs jernvägsaktiebolag fått lyfta detta lån och derå åtnjutit stadgad räntefrihet, har bolaget genom erläggande årligen af den stadgade annuiteten minskat skulden så, att kapitalåterstoden vid 1890 års början utgjorde 1,614,245 kronor 5 öre.

Redan i början af år 1890 inkom styrelsen för nämnda jernvägsaktiebolag med en underdånig ansökning om Eders Kongl. Maj:ts medverkan dertill, att bolaget under loppet af år 1891 måtte få på villkor, som af Eders Kongl. Maj:t och Riksdagen kunde varda bestämda, inlösa den oguldna andelen af statslånet med derå upplupen ränta.

Till stöd för denna ansökning anfördes, att, enär bolaget genom stadgade afbetalningar så betydligt minskat sin skuld, att den nedgått till ofvanberörda belopp, 1,614,245 kronor 5 öre, samt den årliga afbetalningen å lånet, sedan det räntedragande kapitalet blifvit så väsentligt mindre, då mera representerade ett betydligt belopp, som för år 1889 uppgått till 55,702 kronor 11 öre, den tanken hos bolagsstyrelsen uppstått att genom upptagande af nytt lån, att återbetalas under en längre följd af år, inlösa statslånet, samt att af en sådan åtgärd en minskning i annuiteten för lånets gäldande skulle följa, så att aktieegarne, hvilka från jernvägens öppnande ända till år 1879 icke erhållit någon utdelning från bolaget, skulle, tidigare än annars kunde ske, komma i åtnjutande af så stor del af nettobehållningen, att de såge sina ränteförluster under bolagets första tid i någon mån minskade.

Sedan Eders Kongl. Maj:t medelst remiss den 22 januari 1890 lemnat fullmäktige i riksgäldskontoret tillfälle att afgifva utlåtande öfver denna ansökning, åberopade fullmäktige i utlåtande af den 13 februari samma år såsom yttrande i ärendet hvad fullmäktige anført i ett samma dag till Eders Kongl. Maj:t afgifvet utlåtande angående en af Kristianstad—Hessleholms jernvägsaktiebolag gjord underdånig ansökning om tillstånd att få på en gång återbetala bolagets statslån; och hemstälde fullmäktige i berörda utlåtanden, att ingendera af omförmälda båda ansökningar måtte till någon Eders Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Såsom skäl härför anfördes, att bifall till ansökningarna antagligen

skulle framkalla liknande anspråk från andra jernvägsaktiebolag, hvilka erhållit statslån, men att inbetalning i förtid af sådana lån till större omfattning icke skulle kunna medgifvas utan att vålla staten olägenhet och möjligen äfven förlust, hvilken blefve så mycket kännbarare, som dels för de äldre af dessa lån åtnjutits räntefrihet under de första åren, de innehafvs, dels staten, hvad den förflutna tiden anginge, sjelf nödgats erlægga icke obetydligt högre effektiv ränta å de penningar, som upplånats för de enskilda jernvägarnes räkning, än den staten af jernvägsbolagen betingat sig, och att, under antagande att riksgäldskontorets mellankomst för anskaffande af medel åt enskilda jernvägsbolag hvarken borde lända staten till vinst eller förlust, det icke kunde synas obilligt, om staten under senare delen af lånetiden blefve åtminstone i någon mån godtgjord för de uppoffringar, staten nödgats under den förra delen af samma tid vidkännas.

Vid föredragning den 23 maj 1890 af bolagets ofvanberörda ansökning fann Eders Kongl. Maj:t densamma icke till någon Eders Kongl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

Nu har styrelsen för nämnda bolag uti en i juli månad nästlidna år till Eders Kongl. Maj:t ingifven skrift — under åberopande af hvad styrelsen vid ärendets förra behandling anfört samt med framhållande deraf att det för bolagets utveckling och dess förmåga att tillfredsställa krafven på ökad rörlig materiel samt anskaffande af medel till betalning af den betydliga skuld, bolaget under 1890 måst göra för banans förseende med stålskenor, vore önskligt, att bolaget genom inlösande af statslånet och nytt låns upptagande med längre amorteringstid kunde blifva i tillfälle att, då väsentligt lägre annuitet vore att erlægga, förfoga öfver större del af nettobehållningen, än som för närvarande kunde ske — i underdånighet anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes i nåder medgifva Ystad—Eslöfs jernvägsaktiebolag att å tid och på vilkor, Eders Kongl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma, få inlösa statslånets oguldna del, utgörande vid ansökningens ingifvande enligt uppgift 1,556,314 kronor 85 öre jemte derå upplupen ränta.

Fullmäktige i riksgäldskontoret, som genom nådig remiss lemnats tillfälle att yttra sig öfver sistberörda ansökning, hafva den 16 juli 1891 med yttrande i detta ärende inkommit. Fullmäktige hafva deruti erinrat, hurusom, sedan fullmäktiges förstberörda yttrande afgafs, förhållandena undergått en väsendtlig förändring, hvilken syntes ega afgörande betydelse vid föreliggande frågas bedömande från riksgäldskontorets synpunkt. I sådant hänseende hafva fullmäktige framhållit, att, under det fullmäktige vid den tidpunkt, deras förstnämnda yttrande afgafs, eller

i februari månad 1890, lyckats träffa aftal om konvertering af den utelöpande återstoden af 1875 års svenska 4½ procent statslån medelst ett lån med effektiv ränta, som icke nämnvärdt öfverstege den för lånet förskrifna eller 3½ procent, fullmäktige deremot vid upplåning, som måst för statens räkning verkställas under 1891, nödgats i den 1 juli nyssnämnda år utfärdade obligationer utfästa en årlig ränta af 4 procent; att genom den upplåning, som sålunda under samma år egt rum, erforderligt belopp likväl icke anskaffats till betäckande af vare sig återstående för 1891 på riksgäldskontoret anvisade utgifter, för hvilka nödiga medel skulle upplånas, eller de utgifter, som af Riksdagen anvisats att utgå från riksgäldskontoret under år 1892 och till hvilkas bestridande tillgång skulle på enahanda sätt beredas; att fullmäktige förty måste vara betänkte på att inom en icke aflägsen framtid gå i författning om ytterligare upplåning för statens räkning; att emellertid läget i den allmänna penningemarknaden så väl inom som utom landet syntes gifva vid handen, att staten vid en blifvande upplåning, äfven om denna skedde inom landet, torde komma att få vidkännas en effektiv ränta, som i bästa fall icke komme att mycket understiga fyra procent; att under sådana förhållanden, och då det belopp, som för 1892 års behof skulle upplånas, betydligt öfverstege återstående beloppet af det till Ystad—Eslöfs jernvägsaktiebolag utbetalda statslån, fullmäktige numera vore i tillfälle att utan afsevärd ränteförlust för staten och, derest den allmänna räntefoten skulle ytterligare stiga, till statens fördel emottaga återbetalning af ifrågavarande med 4 procent ränta löpande skuldbelopp; samt att, då medlens emottagande utan förlust möjliggjordes genom de rådande penningeförhållandena, men en förändring af dessa kunde komma att undanrödja förutsättningen för fullmäktiges ofvanberörda uttalande, återbetalningen likväl, i händelse bolagets framställning derom vunne bifall, torde böra ega rum under år 1892 å tid, som fullmäktige vid öfverenskommelse med bolaget funne sig kunna utan förlust för staten medgifva; hvarförutom det syntes fullmäktige såsom vilkor för en till äfventyrs medgifven återbetalning böra föreskrifvas skyldighet för bolaget att någorlunda tidigt under samma år, exempelvis före den 1 juni, för fullmäktige tillkännagifva sin afsigt att begagna sig af det lemnade medgifvandet.

Till belysande af bolagets ekonomiska ställning får jag meddela, att bolaget, enligt ett vid ansökningen fogadt tryckt exemplar af revisionsberättelsen rörande bolagets räkenskaper och förvaltning för år 1890, vid samma års slut egde, utöfver ett inbetaldt aktiekapital å

1,225,000 kronor, en reservfond å 147,000 kronor och en besparingsfond å 1,064,751 kronor 7 öre; att, enligt bolagsstyrelsens berättelse för år 1890, bolaget under samma år inköpt 2,300 tons skenor af stål med tillbehör för en kostnad af 263,466 kronor 10 öre och för gäldande af denna kostnad upptagit ett lån af 250,000 kronor, hvaraf dock under år 1890 återbetalts 80,000 kronor, som influtit genom försäljning af gamla skenor af jern, som upptagits från banan; samt att, enligt en från riksgäldskontoret lemnad uträkning, å bolagets statslån hos kontoret, sedan den vid nästlidne års slut förfallna annuiteten erlagts, i början af innevarande år 1892 återstår oguldet ett belopp af 1,496,067 kronor 44 öre.

Då de af fullmäktige i riksgäldskontoret för bifall till framställningen i juli månad 1891 anförda skäl fortfarande torde ega giltighet, anser jag mig böra i underdånighet hemställa att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att Ystad—Eslöfs jernvägsaktiebolag må under år 1892 å tid, som fullmäktige i riksgäldskontoret ega bestämma, till riksgäldskontoret inbetala oguldna återstoden af det bolaget jemlikt Rikets Ständers beslut år 1863 beviljade lån jemte ränta, under vilkor att bolaget inom tid, som jemväl af fullmäktige bestämmes, för fullmäktige tillkännagifver sin afsigt att begagna sig af det lemnade medgifvandet.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, deruti Statsrådets öfrige ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla samt befalde, att nådig proposition i ärendet skulle till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

E. K. Almqvist.
